

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 233/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., Dénešova 19, Košice, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 26T/47/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní sp. zn. 26T/47/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Michalovce **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 26T/47/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Michalovce **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,35 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 233/2021 z 16. marca 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 16. februára 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie

svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ navrhol prikázať konať okresnému súdu bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadost'učinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

2. Dňa 19. decembra 2008 poverený príslušník Policajného zboru Okresného riaditeľstva v Michalovciach, obvodného oddelenia Policajného zboru [REDAKOVANÉ] vzniesol obvinenie proti sťažovateľovi (uznesenie ČVS: ORP-1920/ST-MI-08 z 19. decembra 2008) podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona pre skutok, ktorý mal sťažovateľ spáchať 29. októbra 2008. Sťažovateľovi predmetné uznesenie nebolo ihneď doručené, bolo proti nemu uskutočnené konanie proti ušlému, pričom od 23. júla 2020 bol vo výkone útekovvej väzby.

3. Podľa názoru sťažovateľa sa konanie vedie bez zákonného skutkového a právneho podkladu a trvá už viac ako dvanásť rokov. Orgán verejnej moci sa dopustil zbytočného prieťahu od 13. novembra 2009 do 26. januára 2016 (6 rokov), keďže mal vedomosť, že sťažovateľ sa nachádza v Poľskej republike. Sťažovateľ namieta nezákonnosť konania proti jeho osobe aj v období od 26. januára 2016 do 23. júla 2020 s odkazom na § 2 ods. 10, § 358 a nasl. a § 360 Trestného poriadku.

II.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že sťažovateľovi bol doručený trestný rozkaz č. k. 26T/47/2020 z 11. novembra 2020, ktorým ho súd uznal za vinného z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov nepodmienečne. Proti trestnému rozkazu podal sťažovateľ odpor. K námietke sťažovateľa o nedoručení uznesenia o vznesení obvinenia okresný súd uviedol, že sťažovateľovi bol opatrením sudcu pre prípravne konanie ustanovený obhajca, ktorému boli doručené všetky písomnosti vrátane uznesenia o vznesení obvinenia 8. februára 2016. V zmysle § 361 ods. 1 Trestného poriadku sa všetky písomnosti určené obvinenému doručujú iba obhajcovi. Podľa názoru okresného súdu nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľa. Všetky procesné úkony v konaní sú vykonávané prednostne a urýchlene, a to aj napriek zlej pandemickej situácii.

5. Sťažovateľ vo svojom ďalšom podaní uviedol obdobné skutkové a právne argumenty obsiahnuté v ústavnej sťažnosti. Avšak poznamenal, že dosiaľ okresný súd vykonal niekoľko termínov hlavných pojednávaní, pričom vypočul iba dvoch svedkov. Taktiež uviedol, že okresný súd po roku zistil, že poškodený je už vyše roka v Ruskej federácii.

III.

6. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, obdobne aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20).

7. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán. Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia.

8. Pri posudzovaní zložitosti veci je zrejmé, že významnou príčinou doterajšej dĺžky konania bolo to, že sťažovateľ bol vo výkone trestu odňatia slobody v Poľskej republike od 16. augusta 2009. Z uvedeného dôvodu bolo policajným orgánom prerušené trestné stíhanie uznesením z 13. novembra 2009. Následne bol sťažovateľ 15. júna 2020 zadržaný v Poľskej republike na základe zatykača okresného súdu. V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by významne vplývali na vznik zbytočných prietáhov.

9. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Osobitne z dôvodu predmetu tohto konania, ktorým je trestné konanie a rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa za trestnú činnosť kladenú mu za vinu, sa ústavný súd osobitne oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03, pozri aj rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987).

10. Zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Z chronológie vykonaných procesných úkonov vyplýva, že v konaní boli opakovane odročené termíny hlavných pojednávaní, a to 15. januára 2021 z dôvodu povinnej karantény v ústave na výkon väzby, 24. marca 2021 z dôvodu nesúhlasu obhajoby s prečítaním výpovedí svedkov z prípravného konania, 19. mája 2021 z dôvodu nepredvedenia dvoch svedkov orgánmi polície. Za obdobie 5 mesiacov okresný súd vypočul iba dvoch svedkov, pritom sťažovateľ bol väzobne stíhaný od 23. júla 2020 do prepustenia 24. marca 2021. Celková dĺžka trestného konania je takmer dvanásť rokov od vznesenia obvinenia z 12. decembra 2008. Od začiatku trestného konania možno badať obdobie šesťročnej nečinnosti (od 13. novembra 2009 do 26. januára 2016) a takmer štvorročnej nečinnosti (od 26. januára 2016 do 23. júla 2020).

11. Z judikatúry ESLP vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (napr. Wemhoff proti Spolkovej republike Nemecko, rozsudok z 27. júna 1968, séria A, č. 7, s. 26 – 27, § 19), a zahŕňa celé konanie vo veci vrátane odvolacích konaní [„appeal proceedings“ (napr. König proti Spolkovej republike Nemecko, rozsudok z 28. júna 1978, séria A, č. 27, s. 33, § 98)].

12. Ústavný súd prihliadol na celé konanie, nie parciálne delené na prípravné konanie a konanie pred súdom (I. ÚS 100/2017, I. ÚS 306/2016). Tiež bral do úvahy, že z ustanovenia § 302 a nasl. Trestného poriadku vyplýva, že konanie proti ušlému možno vykonať proti tomu, kto sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva. Sťažovateľ bol

na známom mieste v Poľsku, čo podporuje záver o nesústreďenom až neefektívnom prístupe orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní. Okresný súd síce v uvedenom problematickom období, na ktoré dopadá inštitút proti ušľému, trestný proces neriadil, no ústavný súd v rámci všetkých okolností prípadu tento problematický časový úsek neprehliadal.

13. Neefektívnou činnosťou okresného súdu a nečinnosťou orgánov činných v trestnom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Tieto závery možno obdobne vzťahovať aj na čl. 38 ods. 2 listiny.

IV.

14. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval nesústreďenú činnosť okresného súdu ako relevantné prietahy v trestnom konaní a deklaroval porušenie uplatnených práv. Vzhľadom na nerozhodnutú vec ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresného súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

15. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia (20 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľa s postupom okresného súdu, ktorý vo veci dosiaľ s konečnou platnosťou nerozhodol. Ústavný súd prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok, no trestné konanie obzvlášť citlivo zasahuje do osobnostnej sféry obvinenej osoby. Ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že z celkovej doby trestného konania dopadá na odporcu pomerne krátke obdobie, preto na dovŕšenie nápravy priznal sťažovateľovi proti okresnému súdu satisfakciu v relutárnej podobe 1 000 eur.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a repliky) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 691,35 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu